

Aspen Energy Lab 2017

**Perspective pentru sectorul energetic românesc:
Între independența energetică și consumatorul vulnerabil**

INTRODUCERE

Discuțiile din cadrul atelierelor de lucru ale Promoției Aspen Energy Lab 2017 (AEL 2017) au pornit de la analiza propunerilor de politici energetice cuprinse în pachetul „Energie curată pentru toți europenii”, publicat de Comisia Europeană în noiembrie 2016¹. Sărăcia energetică și consumatorul vulnerabil, două teme interconectate și foarte relevante pentru România, sunt menționate în revizuirile aduse Regulamentului² și Directivei³ pieței de electricitate, precum și Directivei de eficiență energetică⁴ și celei de performanță energetică a clădirilor⁵.

Preocupați de temele sărăciei energetice și consumatorului vulnerabil, membrii AEL 2017 au pornit de la aceste propuneri și **au căutat cele mai adecvate metode prin care țara noastră poate remedia aceste probleme**, nu doar pe plan intern, ci și european. Astfel, acest document prezintă un set de recomandări pe care grupul AEL 2017 le adresează prioritar negociatorilor români ai Pachetului „Energie curată pentru toți europenii” (în principal Ministerul Energiei și Reprezentanța României la UE), autorităților care pregătesc Președinția UE din 2019, precum și Ministerului Muncii și Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE).

Lucrarea începe cu o secțiune dedicată definirii consumatorului vulnerabil și sărăciei energetice în România. Secțiunea următoare propune o serie de măsuri de combatere a acestor probleme, cu măsuri de implementare. A treia secțiune evidențiază efectele pozitive de propagare ale acestor măsuri la nivel social. În încheiere, documentul prezintă detalii despre programul AEL, precum și lista membrilor promoției 2017 și a contribuitorilor.

---

¹ Comisia Europeană – [Energie Curată pentru toți Europenii](#), Bruxelles, 2016

² Comisia Europeană – [Propunere pentru revizuirea Regulamentului pieței de energie electrică](#), Bruxelles 2016

³ Comisia Europeană – [Propunere pentru revizuirea Directivei pieței de energie electrică](#), Bruxelles, 2016

⁴ Comisia Europeană – [Propunere pentru revizuirea Directivei de eficiență energetică](#), Bruxelles, 2016

⁵ Comisia Europeană – [Propunere pentru revizuirea Directivei de performanță energetică a clădirilor](#), Bruxelles, 2016

I. SĂRĂCIA ENERGETICĂ ȘI CONSUMATORUL VULNERABIL. DEFINIȚII ȘI ANALIZĂ

Literatura de specialitate, mai ales cea de limbă engleză, utilizează două noțiuni diferite: **sărăcie energetică** (*energy poverty*) și **sărăcie față de combustibil** (*fuel poverty*), adesea folosite intersanjabil. Sărăcia energetică se referă la probleme de acces specifice mai ales țărilor în curs de dezvoltare, unde segmente întregi de populație nu dispun de surse

Sărăcia energetică se referă la problema legată de accesul la surse moderne de energie (de exemplu, electrificarea comunităților izolate). Sărăcia față de combustibil se referă la problemele legate de accesibilitate, în care devine problematică asigurarea unui consum energetic adaptat nevoilor. În lucrarea de față, utilizăm termenul de *sărăcie energetică* pentru a ne referi în mod global la cele două situații.

moderne de energie. Sărăcia față de combustibil ține de probleme de accesibilitate, specifice statelor dezvoltate, în care asigurarea unui consum energetic adaptat nevoilor poate să devină o dificultate. Totuși, majoritatea documentelor europene, precum și legislația din România, folosesc cu precădere noțiunea de *sărăcie energetică*, pe care o corelează cu veniturile insuficiente ale celor aflați în această condiție.

În lucrarea de față, utilizăm termenul de sărăcie energetică cu referire la ambele situații (adică atât o problemă de accesibilitate a resurselor energetice, cât și ca acces deficitar la mijloace moderne de asigurare a confortului termic în locuință; ele pot surveni separat, dar și concomitent)⁶.

În prezent, în România, se observă o abordare lacunară a sărăciei energetice. Adesea este dificil de înțeles care sunt organismele relevante în combaterea acesteia și care este rolul fiecăruia în elaborarea politicilor publice. Important de menționat este că fenomenul sărăciei energetice este cuantificat în mod deficitar, incomplet și sporadic, în lipsa unui mecanism sistematic de monitorizare și raportare a evoluției sale în timp. Statul român măsoară sărăcia energetică luând în calcul doar doi indicatori – venitul gospodăriei și ajutoarele de încălzire. Prin această metodă s-a constatat că, în 2015, 4.6% din populația României era afectată de acest

⁶ Centrul pentru Studiul Democrației – [Sărăcia energetică și consumatorul vulnerabil. Cât de departe suntem de Europa?](#), Cluj Napoca, 2017

fenomen – cifră neverosimil de mică. Dacă s-ar aplica indicatorii consacrați în domeniu⁷, numărul celor afectați de sărăcia energetică în România ar crește chiar și până la 19%⁸.

Dificultățile financiare reprezintă un factor determinant al sărăciei energetice. În acest sens, poate fi utilă crearea unui plan național de evaluare, care să ia în considerare următoarele variabile: numărul de persoane aflate în întreținere (venitul ajustat per membru de familie); zonă (rurală/urbană)⁹; angajabilitate (de exemplu, șomer într-o zonă cu posibilități limitate de angajare); vârstă; stare de sănătate, etc.

În plus, cadrul existent de reglementare nu este ideal pentru combaterea fenomenului. Un exemplu este **tariful social** pentru consumatorii casnici de energie electrică. Chiar și al 3-lea prag de consum pentru încadrare în tariful social este unul mult prea mic (94kWh/lună)¹⁰ față de consumul mediu al unei gospodării, el fiind depășit în numeroase cazuri. Odată depășit acest prag, tariful social se dublează, generând costuri suplimentare semnificative pentru cei mai vulnerabili dintre consumatori.

De asemenea, este necesară o mai bună informare a **consumatorilor vulnerabili** (la semnificația acestui concept ne vom referi mai jos) cu privire la drepturile lor, precum și direcționarea programelor de creștere a eficienței energetice (de exemplu, înlocuirea aparatelor electrocasnice cu consum energetic mare, termoizolarea și reabilitarea locuințelor etc.) către categoriile vulnerabile.

Pentru **măsurarea sărăciei față de combustibil**, Comisia Europeană utilizează o serie de indicatori pentru ponderea cheltuielilor cu energia electrică raportată la cheltuielile totale ale gospodăriei. Un indicator utilizat este procentul de cheltuieli cu energia electrică și gazul natural din bugetul unei familii cu venituri mici sau cantitățile minime de energie necesare raportate la totalul cheltuielilor unei familii. Astfel, se pot stabili praguri pentru cheltuielile cu energia electrică, ca procent din venitul disponibil. Luând în considerare

⁷ Aceștia sunt: Dubla Medianeii Ponderii Naționale (2M), Venituri Mici Costuri Mari (*Low Income High Costs* sau LIHC) și Sărăcia energetică ascunsă (SEA). 2M este un indicator de prag, care are în vedere valoarea mediană națională a ponderii cheltuielilor energetice din venitul disponibil. LIHC este indicatorul potrivit căruia proporția cheltuielilor cu energia din venit depășește proporția mediană națională, în timp ce venitul rezidual coboară sub pragul oficial al sărăciei. SEA identifică acele gospodării care au cheltuieli cu energia impropriu de mici. Se calculează utilizând jumătatea medianei naționale a cheltuielilor cu energia, în termeni monetari absoluți (M/2).

⁸ Cele mai recente date utilizate în această secțiune provin din rezultatele preliminare ale studiului "Sărăcia energetică și consumatorul vulnerabil. Cât de departe suntem de Europa?", realizat de Centrul pentru Studiul Democrației (CSD) într-un proiect de cercetare susținut de Enel.

⁹ Sunt diferențe semnificative între situațiile și problemele celor din zona rurală, care se încălzesc preponderent cu lemne, și a celor care locuiesc la oraș, care se încălzesc pe bază de gaze naturale, electric sau în sistem centralizat.

¹⁰ Pentru mai multe detalii, vezi Centrul pentru Studiul Democrației, *ibid.*

faptul că, în România anului 2015, o persoană din patru se afla în pragul sărăciei și peste 37% din populația țării se afla în risc de sărăcie sau excluziune socială¹¹, este evident că astfel de indicatori cantitativi pentru definirea sărăciei energetice pot fi aplicați și în cazul României.

Consumatorul vulnerabil este menționat, de asemenea, sporadic în diferite inițiative legislative din energie, care includ măsuri de asistare a consumatorilor vulnerabili. În plus, deși România are unele din cele mai mici tarife la energie din Uniunea Europeană, ele dețin una dintre cele mai mari ponderi în cheltuielile gospodăriilor. De exemplu, conform unui sondaj al Comisiei Europene¹², în România cel puțin 20% din respondenți au probleme la plata facturii de energie electrică. Cazurile de locuire fără documente de proprietate sunt numeroase, iar pentru că legislația română împiedică furnizorii de energie electrică să încheie contracte în lipsa acestora, unor comunități întregi li se refuză astfel accesul la electricitate.

Consumatorul vulnerabil este definit în Legea nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune¹³ ca fiind “clientul casnic, persoana singură sau familia care nu își poate asigura din bugetul propriu acoperirea integrală a cheltuielilor legate de încălzirea locuinței și ale cărei venituri sunt situate în limitele prevăzute de prezenta lege”. Noțiunea apare și în Legea 123/2012 a energiei și gazelor naturale ca reprezentând “clientul final aparținând unei categorii de clienți casnici care, din motive de vârstă, sănătate sau venituri reduse, se află în risc de marginalizare socială și care, pentru prevenirea acestui risc, beneficiază de măsuri de protecție socială, inclusiv de natură financiară.” Studiile de specialitate¹⁴ remarcă faptul că în România nu se face referire la factori externi consumatorului și care pot contribui la vulnerabilizarea acestuia, cum ar fi structura pieței, lipsa de informație etc. De asemenea, observăm lipsa unui factor de temporalitate a vulnerabilității (unde începe și unde se termină vulnerabilitatea, este ea temporară sau definitivă etc.). În consecință, propunem rafinarea

Propunem rafinarea
definirii consumatorului
vulnerabil și adoptarea
unei definiții unitare de
către toți factorii de decizie
și în toată legislația primară
și secundară din România.

¹¹ Eurostat, 2016

¹² Comisia Europeană - [Second consumer market study on the functioning of the retail electricity markets for consumers in the EU](#), 2016

¹³ Definiția apare în [Legea nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune](#), în vigoare de la 1 aprilie 2018.

¹⁴ Pentru o analiză mai amplă, vezi Centrul pentru Studiul Democrației, *ibid*

definiției¹⁵ pentru a încorpora aceste considerente și nuanțe și recomandăm ca o definiție unitară să fie adoptată și utilizată de toți factorii de decizie, pentru a se evita confuziile atât în legislația primară cât și în cea secundară.

Comisia Europeană¹⁶ depășește perspectiva strict financiară/cantitativă și identifică cinci dimensiuni în definirea consumatorilor vulnerabili:

1. Riscul de a întâmpina probleme în utilizarea serviciilor energetice;
2. Vulnerabilitate cauzată de anumite caracteristici personale;
3. Dificultăți în ceea ce privește înțelegerea informațiilor cu privire la serviciile energetice;
4. Dificultăți financiare la plata serviciilor energetice;
5. Susceptibilitate de a fi manipulați prin intermediul anumitor practici de marketing sectoriale.

În cele ce urmează, aplicăm aceste cinci dimensiuni pentru a identifica și defini cu claritate segmentele de consumatori vulnerabili din România.

1. Riscul de a întâmpina probleme de utilizare a serviciilor energetice:

- Gospodării aflate în zone în care siguranța furnizării de energie nu este asigurată într-un mod constant și eficient
- Gospodării care accesează în mod ilegal rețeaua
- Gospodării care accesează în mod informal rețeaua de energie electrică, prin intermediul unui alt consumator conectat legal („de la vecinul”)
- Gospodării care nu au încă acces la rețeaua de distribuție a energiei electrice sau a serviciilor energetice în general

2. Vulnerabilitate cauzată de anumite caracteristici personale:

- Vârstnici
- Persoane cu boli sau dizabilități
- Familii cu mulți copii

3. Dificultăți în ceea ce privește înțelegerea informațiilor despre serviciile energetice:

- Persoane fără acces sau cu acces limitat la tehnologie

¹⁵ Propunem ca punct de pornire documentul OFGEM – [Consumer Vulnerability Strategy](#), 2013.

¹⁶ <http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/infographs/consumer-vulnerability/index.html>

- Persoane cu dizabilități de vedere sau auz
- Persoane afectate de analfabetism sau analfabetism funcțional

4. Întâmpinarea de dificultăți financiare la plata serviciilor energetice:

- Gospodării fără venituri sau cu venituri reduse, fără a se limita la categoriile care beneficiază de ajutor social
- Locuințe cu un grad scăzut de eficiență energetică (termoizolație deficitară, tâmplărie defectuoasă, electrocasnice vechi / becuri cu consum ridicat etc.)

5. Susceptibilitate de a fi manipulați prin intermediul anumitor practici de marketing sectoriale:

- Persoane care nu au acces la surse de informare de încredere (inclusiv categorii mai sus amintite, fără acces la tehnologie, persoane afectate de analfabetism / analfabetism funcțional etc.)

Având în vedere aceste cinci dimensiuni și diferitele categorii de consumatori vulnerabili identificate, putem conchide că vulnerabilitatea în sine este un concept cu implicații mai largi decât cele regăsite în definițiile utilizate în mod tradițional în legislația română. Ca urmare, orice inițiativă legislativă care vizează definirea, incluziunea și protejarea consumatorilor vulnerabili trebuie să aibă în vedere toate aceste categorii și să le definească în mod precis, prin stabilirea de indicatori măsurabili.

De asemenea, politicile trebuie să ia în calcul că un consumator vulnerabil se va găsi, adesea, în mod simultan, în mai multe din situațiile enumerate mai sus. Caracteristicile, capacitățile și circumstanțele unei persoane se pot schimba în timp. Vulnerabilitatea poate să afecteze pe oricine, oricând și din motive diverse, poate fi permanentă sau pe termen lung, sau poate fi doar temporară. Un consumator poate ajunge rapid în situația de vulnerabilitate, dar poate să treacă mult timp pentru ca el să o depășească. De exemplu, dacă cineva își pierde locul de muncă, vulnerabilitatea sa poate continua chiar și după ce a găsit unul nou, întrucât este probabil să fi acumulat datorii.

Este necesar, așadar, să fie propuse măsuri de combatere a sărăciei energetice adecvate și adresate fiecărei categorii identificate. O astfel de perspectivă propune utilizarea inovațiilor (economice, tehnice, sociale etc.) pentru identificarea de soluții de depășire a vulnerabilității. În acest context, inovarea poate viza mai ales domeniul eficienței energetice, pentru a încuraja consumatorii să joace un rol activ în combaterea vulnerabilității proprii și implicit a fenomenului de sărăcie energetică.

II. MĂSURI PROPUSE DE COMBATERE A SĂRĂCIEI ENERGETICE

Natura și cauzele sărăciei energetice sunt supuse unor dezbateri substanțiale atât pe plan național, cât și la nivel european. Pentru a rezolva aceste probleme, propunem **formarea unui comitet de lucru inter-instituțional** pentru combaterea sărăciei energetice. Grupul ar putea fi condus de Ministerul Muncii ca autoritate competentă, împreună cu Ministerul Energiei, Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene (MDRAPFE), Ministerul Economiei, Ministerul Mediului, Ministerul Finanțelor și Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE). La eforturile acestui grup va putea contribui și un grup de experți din mediul academic și din industrie, precum și reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale. Prezentăm, în continuare, coordonatele propuse pentru funcționarea acestor grupuri.

Grupul de experți poate avea următoarele responsabilități:

- (1) Furnizarea de know-how și expertiză comitetului de lucru inter-instituțional;
- (2) Revizuirea, în primă instanță, a datelor existente privind nivelul de sărăcie energetică din România, precum și a cercetărilor existente în acest domeniu;
- (3) Crearea și propunerea către grupul inter-instituțional a unei metodologii adecvate pentru măsurarea și monitorizarea sărăciei energetice;
- (4) Oferirea de consultanță grupului inter-instituțional cu privire la eficacitatea setului de politici și de măsuri aplicate pentru combaterea sărăciei energetice.

Grupul de lucru inter-instituțional poate avea următoarele responsabilități:

- (1) Definirea rolurilor și responsabilităților instituționale în ceea ce privește consumatorul vulnerabil și sărăcia energetică, cât și a surselor și mecanismelor de finanțare;
- (2) Conceperea unei definiții unitare a consumatorului vulnerabil și a sărăciei energetice și adoptarea acesteia de către toți factorii de decizie;
- (3) Definirea metodelor de identificare și cuantificare a consumatorilor vulnerabili (pe baza viitoare definiții a consumatorului vulnerabil);
- (4) Elaborarea unui plan de acțiune (inclusiv propuneri legislative) și a unor ținte naționale pentru combaterea sărăciei energetice în România; declinarea acestor ținte la nivel local și stabilirea unui set general de măsuri de implementat de către Consiliile Județene și Locale;

- (5) Alocarea resurselor necesare pentru implementarea planului de acțiune;
- (6) Monitorizarea punerii în aplicare a planului de acțiune, atât la nivel central cât și la nivel local;
- (7) Colectarea datelor raportate de către unitățile administrativ-teritoriale și monitorizarea constantă a indicatorilor de sărăcie energetică;
- (8) Publicarea de rapoarte anuale privind gradul de îndeplinire a țăintelor și prezentarea acestor rapoarte în Parlament;
- (9) Derularea unei campanii naționale de informare (prin mass media) a cetățenilor cu privire la problematica sărăciei energetice, a măsurilor implementate și a evoluției indicatorilor de sărăcie energetică în timp.

Propunem ca legislația secundară să permită încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice pe bază de acte de identitate, eliminând nevoia actului de proprietate asupra locuinței.

RECOMANDĂRI DE MĂSURI SPECIFICE PENTRU A FI INCLUSE ÎN PLANUL DE ACȚIUNE

A. Recomandări ce vizează problema accesului la energie

- (1) Modificări ale legislației secundare privind contractarea serviciilor energetice de către consumatorii finali, în sensul permiterii contractelor de furnizare a energiei electrice pe baza actului de identitate, eliminând nevoia actului de proprietate asupra locuinței;
- (2) Identificarea surselor de finanțare, alocarea bugetelor, definirea și derularea unor programe de finanțare în sensul acordării de facilități fiscale mediului privat pentru implicarea acestuia în dezvoltarea de micro-infrastructuri energetice (*micro-grids*) în zone neelectrificate;
- (3) Informarea cetățenilor despre opțiunile lor în ceea ce privește accesul la energie, cu sprijinul Consiliilor Locale și Județene; supervizarea implementării acestei informări consistente la nivel local;
- (4) Asigurarea sprijinului financiar acordat de stat pentru plata eșalonată a taxelor de recordare pentru consumatorii vulnerabili.

B. Recomandări ce vizează problema accesibilității energiei

- (1) Reevaluarea mecanismelor de ajutor pentru încălzire; stabilirea modului de implementare și monitorizarea implementării acestor mecanisme la nivel de Consiliu Local; monitorizarea modului de selecție a beneficiarilor în sensul asigurării alocării ajutorului către cetățenii care au nevoie;
- (2) Modificarea cadrului legislativ în sensul asigurării resurselor umane, la nivel de Consiliu Local, pentru consultanță publică de specialitate, aferentă accesului la energie, facilităților existente și eficienței energetice;
- (3) Redefinirea criteriilor de aplicare a tarifului social și mecanismului acestuia pentru a fi ajustat la realitatea consumatorului vulnerabil (în momentul de față pragul minim nu corespunde cu comportamentul existent de consum – pragurile superioare devin punitive pentru consumatorii vulnerabili);
- (4) Asigurarea cadrului legislativ și a resurselor pentru derularea unui program de auditare a eficienței energetice pentru consumatorii vulnerabili identificați la nivel de Consiliu Local prin măsurile de la punctul (B2); certificarea consumatorilor vulnerabili cu potențial de eficientizare energetică;
- (5) Dezvoltarea unei Scheme de Eficiență Energetică pentru Consumatorii Vulnerabili (facilități fiscale) care să ajute consumatorii certificați cu potențial de eficientizare energetică, definiți la punctul (B4), să își eficientizeze consumul prin **achiziția de echipamente eficiente energetic** fără plata TVA-ului, și **reabilitarea termică a locuințelor**. Se vor dezvolta în primă instanță câteva programe pilot;
- (6) **Asigurarea implementării pe scară largă a contoarelor inteligente** de energie electrică, care permit consumatorilor să își adapteze și controleze consumul în funcție de bugetul gospodăriei.

III. EFECTE DERIVATE ALE MĂSURILOR DE COMBATERE A SĂRĂCIEI ENERGETICE

Încă din anii 1950, accesul la energie electrică este corelat cu dezvoltarea economică, având în vedere faptul că furnizarea energiei electrice îmbunătățește situația economică a

locuitorilor din zonele rurale, prin creșterea productivității muncii și a bunăstării¹⁷. Așa cum argumentăm în continuare, măsurile de reducere a sărăciei energetice aduc beneficii în principal în domeniul economic, sănătate, social, educație, schimbări climatice și de mediu.

ECONOMIC

Atât accesul, cât și accesibilitatea la surse/servicii moderne de energie contribuie la extinderea activităților generatoare de venituri.

În ceea ce privește accesibilitatea, sărăcia este corelată și cu capacitatea de plată a facturilor la electricitate, cheltuielile cu acestea reprezentând o proporție semnificativă în veniturile gospodăriilor. 20-30% din veniturile anuale ale gospodăriilor sărace sunt cheltuite în mod direct pe resurse energetice, în timp ce 20-40% din acestea reprezintă costurile suplimentare asociate indirect cu colectarea și utilizarea energiei, precum cheltuieli presupuse de îngrijirea medicală sau consumul ineficient al timpului¹⁸. În plus, un studiu al Comisiei Europene arată că aproape 11% din populația UE se găsește într-o situație în care nu poate să își încălzească locuințele la un cost accesibil¹⁹.

În ceea ce privește accesul fizic al gospodăriilor la energie electrică și la utilități moderne, acesta contribuie la creșterea calității vieții și la reducerea riscurilor la care oamenii sunt expuși în aprovizionarea cu resurse energetice (exemplu colectarea lemnului), precum și în procesul de producere a energiei (riscul intoxicării cu fum, gaz etc). Accesul la electricitate și la utilități moderne contribuie la dezvoltarea activităților economice, spre exemplu prin electrificarea morăritului, iluminarea fabricilor și a magazinelor, procesarea termică a alimentelor sau energie pentru refrigerare și conservare.

Prin electrificarea zonelor rurale se obțin efecte de propagare în aceste regiuni, oamenii fiind mai motivați să investească și să contribuie la dezvoltarea lor. În zona rurală, electricitatea poate fi utilizată și pentru mecanizarea multor activități agricole, ca de exemplu pomparea apei din fântâni, treieratul, colectarea laptelui și recoltarea cerealelor. Acolo unde există un deficit de forță de muncă, aceasta poate asigura o mai mare productivitate la costuri reduse. Un exemplu grăitor este Olanda, o țară puțin propice

---

¹⁷ Karakezi, Stephen & McDade, Susan – “Energy, Poverty and Development” in *Global Energy Assessment: Toward a Sustainable Future*, Cambridge University Press, 2012

¹⁸ Feisal, Hussein – “Challenges and opportunities for investments in rural energy”, prezentare în cadrul unui workshop găzduit de către United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) și International Fund for Agricultural Development (IFAD), 26 septembrie 2011

¹⁹ Insight_E - [Energy poverty and vulnerable consumers in the energy sector across the EU: analysis of policies and measures](#), iunie 2015

culturilor agricole, dar care a reușit să-și mecanizeze agricultura astfel încât azi 22% din exporturile sale provin din acest sector, devenind unul in principalii actori europeni în domeniu²⁰.

Metodele integrate de combatere a sărăciei energetice oferă consumatorilor **acces și accesibilitate** la energie electrică și creează pentru aceștia contextul în care își vor permite alegerea și achiziționarea respectivelor servicii energetice. Creșterea consumului de energie la nivel național duce la extinderea activității tuturor participanților la piață din domeniul energetic (producători, transportator, distribuitori, furnizori, traderi etc).

SĂNĂTATE

Sărăcia energetică pune probleme serioase de sănătate populației afectate, fie că vorbim despre calitatea aerului respirat în locuințe (poluare), despre riscul de vătămare corporală în aprovizionarea cu resurse energetice sau despre absența refrigerării și a serviciilor medicale în zonele fără acces la energie electrică.

Poluarea aerului din interiorul locuinței reprezintă, probabil, cel mai mare risc asupra sănătății, având în vedere că în majoritatea locuințelor fără acces la surse moderne de energie, se depozitează și se utilizează resurse energetice precum lemn de foc, bălegar, cărbune sau alți combustibili solizi. Acest fenomen este larg răspândit la nivel global în mediul rural (45% din populație se bazează pe lemn și combustibili solizi pentru gătit²¹). Arderea combustibililor solizi pentru gătit sau pentru încălzire (în sobe tradiționale) generează un amestec periculos de poluanți, în principal monoxid de carbon și particule fine, dar și oxizi de azot, butadienă, formaldehidă, hidrocarburi poliaromatice și alte substanțe chimice nocive²². Colectarea acestor combustibili reprezintă un proces dificil și îndelungat, care poate afecta deopotrivă sănătatea femeilor și a copiilor, prin expunerea la condiții climatice severe și la riscul vătămării corporale. De asemenea, în gospodăriile care se află în incapacitatea de a-și asigura confortul termic, traiul în locuințe ineficiente termic poate genera probleme de sănătate similare.

Serviciile energetice moderne contribuie la îmbunătățirea generală a sănătății populației prin facilitarea accesului la apă potabilă (pompe solare), metode „mai curate” de

---

²⁰ National Geographic – [This Tiny Country Feeds the World](#), 2017

²¹ Legros Gwénaëlle, Havet Ines, Bruce Nigel, Bonjour Sophie, Rijal Kamal, Takada Minoru, et al. – The energy access situation in developing countries: a review focusing on the least developed countries and sub-Saharan Africa. New York: World Health Organization and United Nations Development Program, 2009.

²² World Health Organization - Fuel for life: household energy and health. Geneva; 2006.

gătit (electricitate și gaz), iluminat (surse regenerabile de energie) și refrigerare. Accesul la electricitate reprezintă, implicit, acces la metode moderne de prevenție, diagnostic sau tratament medical, prin posibilitatea utilizării facilităților și a aparaturii medicale, a mijloacelor de securitate și a tehnologiilor de comunicare și informare.

SOCIAL

Lipsa iluminatului public expune populația la un mediu nesigur, care favorizează apariția criminalității. Electrificarea străzilor și a locuințelor contribuie activ la reducerea infraționalității din zonele respective.

EDUCAȚIE

Metodele de combatere a sărăciei energetice au impact asupra educației prin reducerea absenteismului școlar, cauzat în principal de riscurile și problemele medicale la care sunt expuși consumatorii vulnerabili, de nesiguranța străzilor neelectrificate și, implicit, de adaptarea orarului/programului școlar prin excluderea cursurilor de seară.

Totodată, electrificarea locuințelor și a unităților de învățământ permit accesul la mijloace moderne de învățare prin intermediul radioului, televiziunii și/sau al internetului, fapt ce conduce la creșterea stimei de sine și a dorinței de dezvoltare.

Despre Aspen Energy Lab

„Aspen Energy Lab” (AEL) este un program dezvoltat de Institutul Aspen România și Energy Policy Group (EPG), cu sprijinul ENEL România, având misiunea de a încuraja o dezbatere transparentă, responsabilă și non-partizantă asupra sectorului energetic românesc. Aceste dezbateri au fost gândite sub formă unei platforme de discuții (mese rotunde) dedicate tinerilor profesioniști interesați de domeniul energiei, atât din mediul privat cât și din mediul public. Astfel, acest proiect reunește participanți din domenii variate, angrenați într-o discuție pe tema energiei, incorporând subiecte non-tehnice legate de guvernarea energetică, protecția socială, contextul global și regional, inovarea, etc. Discuțiile sunt moderate de către experți în domeniul energiei și se bucură de prezența unor invitați de calibru, experți în domeniul energetic și nu numai.

Prima ediție a Aspen Energy Lab s-a desfășurat în anul 2016, iar recomandările Promoției 2016 se regăsesc la <https://aspeninstitute.ro/articole/aspen-energy-lab-2016-overview-report>.

#AEL2017

Promoția AEL 2017 este formată din următorii participanți:

1. Alexandra Adăscăliței
2. Vlad Bodea
3. Robert Bogdanffy
4. Roxana Caliminte
5. Sergiu Căpîlnean
6. Alexandru Ciurel
7. Adelina Dabu
8. Lucian Indrieș
9. Mihai Macarie
10. Cătălina Nedelcu
11. Andreea Nica
12. Alexandra Panait
13. Constantin Postoiu
14. Cristina Prună
15. Eduard Daniel Răducanu
16. Lucian Petrică Rusu
17. Ștefan Voicu

Mulțumim lui **Radu Dudău** pentru moderarea sesiunilor.

Biografiile participanților, moderatorului și invitaților, precum și datele lor de contact, se găsesc pe site-ul <https://www.aspeninstitute.ro/>.